

החיוב ללמד ענייני אמונה בזמננו

Substantiating Emunah

Sources from Rishonim and Achronim

וידעת היום והשבת אל ללבך כי ד' הוא האלקים

ג'.אייר.תשע"ט 18:04

<p>Response to a question that I sent to Maran HaGaon R' Chaim Kanievsky, shlita. (I received this answer from the Rosh Kollel of Yeshiva Kesser Torah in Toronto) In honor of my friend, R. Dovid Sapirman, shlita, Greetings!</p> <p>Regarding your request, I was with Maran HaGaon R' Chaim Kanievsky, and I presented him with your question. "Is it proper to allow students in yeshivos and Bais Yaakov schools to ask questions regarding emunah during class? Perhaps, we should be concerned that this could possibly be detrimental to students whose emunah is intact." Maran responded that we do not have to be concerned that these questions will corrupt other students. When I asked him if he was prepared to put this in writing, he replied that this is so obvious, there is no need to write it.</p> <p>With friendship and esteem, Avraham HaKohen Kahn</p>	<p>תשובה לשאלה ששלחתי לכו מרן הגי' ר' חיים קניבסקי שליט"א (שקבלתי מראש כולל כתר תורה טאראנטו)</p> <p>לכבוד ידידי הרב ר' דוד ספירמן שליט"א אחדשה"ט כראוי</p> <p>כפי בקשתך הייתי אצל מרן הגאון ר' חיים קניבסקי שליט"א והצעתי לפניו שאלתך אם נכון לתת לתלמידי הישיבות ובתי ספר בית יעקב לשאול שאלות בענייני אמונה בתוך הכתה או האם יש לחשוש שזה יכול לקלקל תלמידים שתמימים באמונתם? מרן השיב שלא צריכים לחשוש לקלקול. כששאלתי אם הוא מוכן להשיב בכתב אמר שזה כל כך פשוט ואין צורך לכתוב כן.</p> <p>בידידות והוקרה אברהם הכהן קאהן</p>
--	---

<p>Moreinu HaGaon R' Aharon Leib Steinman, shlita The Reason That We Do Not Value Tefilla. (from the Sefer בתמר (אעלה)</p> <p>Some ask why, in our generation, most people do not have a strong feeling for tefilla. They said in the name of a gadol that the reason is because we do not realize how much our tefilla helps. But, actually, the reason is even simpler. We are lacking in emunah. If we would feel, during davening, that we are standing before ה"קב and speaking directly with Him, we would certainly feel a wondrous feeling about our davening. Since we are lacking in emunah, we do not experience the true ta'am of tefillah.</p>	<p>מורנו הגי' ר' אהרן לייב שטיינמאן שליט"א הסבה שלא מחשיבים תפילה (מובא בספר אעלה בתמר)</p> <p>"יש שואלים מדוע בדורינו לרוב האנשים אין טעם בתפילה. ואמרו בשם אדם גדול שאמר הטעם מפני שאנו לא מרגישים כ"כ כמה שהתפילה מועילה. אך באמת אין צריך להגיע לזה והטעם פשוט משום שחסר לנו באמונה אילו היינו מרגישים בשעת התפילה שאנו עומדים לפני הקב"ה ואנו מדברים עמו היינו מרגישים טעם נפלא בתפילה אלא שחסר לנו באמונה זו וממילא איננו מרגישים טעם אמיתי בתפילה"</p>
--	--

<p>The Chafetz Chaim, zt"l This issue was already felt by (the zakan hador of his days) the Chafetz Chaim. There is another thing I want to say to arouse our brothers, the Bnei Yisroel, about this lofty (important) topic. It is well known that the custom of the early</p>	<p>החפץ חיים זצ"ל (מכתבי חפץ חיים בסוף מכתב י"ח)</p> <p>הנה כבר הרגיש בזה הסבא קדישא בימיו "עוד אמרתי לעורר בזה אחב"י על ענין נשגב והוא כידוע ממנהג שהנהיגו הקדמונים לומר בכל יום אחר התפלה את</p>
--	---

<p>generations was to say every day after davening the 13 Tenets of Belief (these are the 13 מאמין). This was established through the words of chazal (Makkos 23). Chavakuk established the that theme of all mitzvos is emunah, as it says "וצדיק באמינתו יהיה". Therefore, in our generation, in which emunah has become weakened, due to our many sins, it is a great mitzvah upon each and every one to strengthen himself regarding this to say them (the מאמין) after davening, as was the custom of our fathers previously.</p>	<p>הי"ג עיקרי הדת (והם י"ג אני מאמין) שענין זה מיוסד על מאמר חז"ל (מכות כ"ג) בא חבוקוק והעמידן על אחת דכתיב וצדיק באמונתו יהיה. ועל כן בימינו אלה שהאמונה נתרופפה בעוה"ר מצוה רבה על כל אחד ואחד להתחזק בזה לאמר אותם בכל יום אחרי התפלה כמו שנהגו אבותינו מלפנים."</p>
--	---

<p>Hagaon R' Moshe Feinstein, zt"l Yorah Deah, Chelek Gimmel, siman 71 Also the Gaon R' Moshe Feinstein wrote in his responsa that in every generation and especially in these generations, it is necessary to teach students topics of emunah. "We see from this that, also in the earlier generations, Hashem wanted that we should see to it that the tenets of emunah should be explained to students, and we should not rely (on the fact) that they see various righteous and pious people. And He commanded that they should explain to them how, from this mitzvah of shmitta, one can know about all the mitzvos. This (explaining) helps them fulfill the mitzvos even more than seeing how the wholes generation is observing all the mitzvos of Hashem. And if so, now, due to our great sins that we do not see the miracle of shmitta and sotah, even in a worthy generation, one must search (for ways) how to educate and teach the students. And certainly in a poor lowly generation such as this one, that on the surface one does not see any of the good behaviors, it is necessary to delve into how to teach them and to educate them so there should be a permanence to what we are teaching them." "However, after thought, this is proper advice: that the teacher must sweeten belief in HKB"YH for them, ... (regarding) the actual creation, and (the fact) that He gives life and sustenance and support to all, -that without Him, it is impossible to live even for one moment, and also (regarding) the belief that He gave the Torah and mitzvos. (The teacher should)... make them (the mitzvos) sweet so that they will know that fulfilling a mitzvah is more precious than all treasures and gold, and (more enjoyable than) all the pleasures of the world, for with ... (a mitzvah) one buys eternal life."</p>	<p>הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל (יורה דעה ח"ג סימן ע"א) גם הגאון ר' משה פיינשטיין כתב בתשובה שבכל דור וכ"ש בדורות הללו צריכים ללמד את התלמידים ענייני אמונה: "חזינן מזה דגם בדורות הראשונים רצה השי"ת שיראו להסביר לתלמידים עקרי האמונה ולא לסמוך על מה שרואים כמה צדיקים וחסידים. וצוה שיסבירו להם איך שממצוה זו דשמיטה יש לידע על כל המצות שזה יועיל יותר לקיומם אף ממה שרואין איך שכל הדור מקיימין כל מצות ה'. וא"כ עתה בעוה"ר שאיננו רואים הנס דשמיטה ודסוטה אף בדור טוב צריך לבקש איך לחנך וללמד את התלמידים. וכ"ש בדור עני ושפל כזה שבחוץ אין רואין כלום מדברים והנהגות טובות שצריך לעיין איך ללמדם ולחנכם שיהיה קיום למה שמלמדים אותם. אבל אחר העיון יש עצה נכונה שצריך המורה להמתיק להם האמונה בהשי"ת בין בעצם הבריאה ובין שהוא הנותן חיות וזן ומפרנס לכל אשר בלעדיו אי אפשר לחיות אף שעה אחת וכן האמונה שהוא נתן התורה והמצות. ולהמתיקם אשר ידעו שקיום מצוה הוא יקר מכל הון וזהב ומכל תענוגות העולם כי קונה בזה חיי נצח."</p>
--	--

הצורך לבסס האמונה בשכל

The necessity to establish belief through intellect

<p>The Radak, zt"l (Divrei Hayamim I, Perek 28) "David Hamelech ע"ה, commanded his son, Shlomo Hamelech ע"ה, "Know the G-d of your fathers and serve Him." On this Pasuk, the Radak explains: you should</p>	<p>הרד"ק זצ"ל (דברי הימים א' פר' כח) "דוד המלך ע"ה צוה לשלמה בנו ע"ה "דע את אלקי אביך ועבדהו" ופירש שם הרד"ק: "שיסמוך על הקבלה עד</p>
---	--

<p>rely on the mesorah (tradition) until you will know it by yourself.” This means that one must begin with accepting the emunah from his fathers and teachers, but after this, one must contemplate until he will acknowledge with his own intellect that this is the absolute truth.</p>	<p>שידעם מעצמו "זאת אומרת שצריכים להתחיל עם קבלת האמונה מאבותינו ורבותינו אבל אחר זה צריך להתבונן בו עד שיכיר בשכל עצמו שזהו האמת האמיתי."</p>
<p>Rabeinu Bachya, zt"l (Parshas Re'eh, Perek 13, Pasuk 7) "...that you and your fathers did not know..." It is possible to explain that he is alluding here to the two parts of emunah. One way is knowing through tradition and the other is knowing through intellect. One who believes because of a kabala received from his fathers has a good (strong) emunah because it is truthful. But it is not a complete faith, because it does not involve intellect. This can be compared to a blind man who walks among a group of blind men and each one is holding on to the hand of his friend. There is one seeing person in front of them and he leads them. Surely, they are all walking on a straight and proper path since they are holding on to the path of the seeing person. So too, one's emunah through mesorah, without intellect is a smooth path and we are relying one on the other until Moshe Rabeinu ע"ה. We are following in his ways because (it was originally heard) with our own ears, and our fathers told it over to us, but there is no absolute faith....Therefore a person should not be complacent to accept emunah solely through kabala (transmission). Rather, he should learn and increase his wisdom until his emunah becomes complete, and his emunah will be both through transmission and through intellect. (see there for further elaboration.)</p>	<p>רבנו בחיי זצ"ל (פרשת ראה פרק י"ג פסוק ז') "אשר לא ידעת אתה ואבותיך..... ויתכן לפרש שירמוז בכאן על שני חלקי האמונה. שני חלקים: האחד מצד הקבלה והשני מצד הידיעה והחכמה. המאמין מצד הקבלה שקבל מאבותיו אמונה טובה היא מאחר שהקבלה אמתית אבל אין לה שלימות לפי שאין בה חכמה. והנה דמיונו כעור ההולך בחברת עורים וכל אחד ואחד סומך ידו על חברו ויש פקה אחד בראש כלן שהוא מנהיג אותן. בודאי כלן הולכים בדרך סלולה וישרה מאחר שאוחזים דרך הפקה. כן אמונתנו מצד הקבלה בלא כחמה דרך סלולה היא והסומכין זה על זה עד משה רבינו ע"ה ואנחנו ואוחזין דרכו כי באזנינו שמענו ואבותינו ספרו לנו אבל אין שלמות לאמונה הזאת לכך יצטרך האדם שלא יספיק לו ענין אמונתו מצד הקבלה בלבד אלא שילמוד ויחכם עד שתשלם אמונתו ותהיה לו אמונה מצד הבלה ומצד הידיעה" (עיין שם באריכות)</p>
<p>Maharsha, Brachos 17a in the middle of the paragraph beginning with גמור: Every man is required to use his intellect in knowing the essence of the Oneness, the Omnipotence, and the Knowledge of His ways, etc. according to the capabilities of his knowledge. But, (he should come to this realization only) through our faith and the Torah. Anything that seems to be against the Holy Torah, he should not believe in it. (Rather), he should attribute (the contradiction) to his limited understanding.</p>	<p>המהרש"א זצ"ל (ברכות יז. בא"ד גמור) "דחייב כל אדם להשכיל בידיעת מציאותו ואחדותו ויכלתו וידיעת דרכיו כו' ית' כפי יד שכלו של אדם אך על פי אמונתנו והתורה וכל מה שנראה לו בשכלו שהוא נגד תורתנו הקדושה לא יאמין בו רק יתלה הדבר בקט שכלו כו'."</p>
<p>Shelah Hakodesh, zt"l , (עשרה מאמרות – מאמר א') The first Ma'amar is that Hashem is One. The root of this (belief) is the root of everything. וידעת היום והשבת אל "And you should know this day and take it to your heart that Hashem is G-d..." That is to say, knowing in your heart with a realization in addition to (knowing) because of the transmission of emunah from your fathers, as the author</p>	<p>של"ה הקדוש זצ"ל (עשרה מאמרות - מאמר א') "המאמר הראשון הוא מאמר ד' אחד. שורש הדברים הוא שורש השרשים: וידעת היום והשבת אל ללבך כי ד' הוא האלקים' (דברים ד'-ל"ט). רצה לומר ידיעה בלב בהשגה מופתיית נוסף על הקבלה מצד אבותיו. כאשר האריך בעל</p>

of the Chovos Halevovos elaborates in Sha'ar Hayichud. And this is hinted to in what is written (דברי הימים א' כ"ה) "דע את אלוקי אביך" (–ט) He wishes to say: in addition to the emunah that was instilled in your heart through your father (the transmission from man to man), you should also know it yourself through personal realization. And this is hinted in the pasuk "זה קלי ואנוהו אלוקי אבי" (see Rashi קל"ג) - "I and He are attached together, figuratively, since the knowledge is embedded in my heart. However, when I do not have the knowledge (of Hashem's Oneness) through my own realization but rather from transmission (אלוקי אבי), then וארוממנהו - I will cause Him to be raised. Hashem will be raised and uplifted and thus I will be distant from Him in the recesses of my heart. Therefore the obligation rests on one to be an expert in the proofs of the Chovos Halevovos. It should be understood in one's heart very very well, and the entire שער היחוד should be in one's heart and memory, to know and to understand that "Hashem is One and His name is One.

חובת הלבבות בשער היחוד. וזהו מרומז במה שכתוב (דברי הימים א' כה-ט) "דע את אלקי אביך" רצה לומר נוסף על מה שהקבע אמונה האלקות בלבבך מצד אביך דהינו הקבלה איש מפי איש דע אתה בעצמך מצד ההשגה. וזהו רמז הפסוק "זה ק-לי ואנוהו אלקי אבי וארממנהו" רצה לומר כשזה ק-לי מצד השגתי וידיעתי אז 'ואנוהו' מלשון 'אני והו' (רש"י שבת קלג: ד"ה הוי דומה לו) רצה לומר אני והוא דבוקים ביחד כביכול כי הידיעה נתפסת בלב. אמנם כשאין לי הידיעה מצד ההשגה רק מצד הקבלה שהוא 'אלקי אבי' אז 'וארממנהו' כי הוא רם ונשגב ממני ואני מרוחק מאתו במצפון הלב. על כן חל החיוב להיות בקי במופתים של חובת הלבבות ויהיו מובנים בלב היטב היטב וכל שער היחוד יהיה בלב וזכרון מיחד לידע ולהבין כ'ד' אחד ושמו אחד."

The opinion of the Vilna Gaon zt"l brought down in the Sefer **כתר ראש**:
The Vilna Gaon was very fond of the sefer **מנורת המאור** and the sefer **חובת הלבבות**. And instead of שער היחוד he said to learn the ספר כוורי which is "holy and pure, and most of the faith of klal Yisroel and the Torah are contained within it."

דעת הגר"א זצ"ל מובא בספר כתר ראש
"הגר"א היה מחבב מאד ספר מנורת המאור וספר חובת הלבבות ובמקום שער היחוד היה אומר ללמוד ספר הכוורי שהוא קדוש וטהור ורוב אמונת ישראל והתורה תלויים בו."

Baal Shem Tov, zy" a, (taken from Sefer Kesser Shem Tov, number 206 and The Baal Shem Tov's peirush on Chumash, Parshas Noach קמ"א.)
The reason that we say אלקינו ואלקי אבותינו is that there are two types of people who believe in Hashem. One type believes in Hakadosh Boruch Hu, since he follows in the ways of his fathers who preceded him, and his faith is strong. The second type of מאמין is the one who reaches the level of religious faith through his own intellectual investigation. The difference between them is that the first type of believer has an advantage that it is impossible to convince him (to lose his faith). Even if one were to tell him many contradictions, chas veshalom, he would not sway, because his emunah is strong from the tradition of his fathers, and he did no investigation of his own. However, he also has a disadvantage because his emunah is מלומדה, it is rote without any intellect or reasoning. But the second type of believer has an advantage that since he recognizes Hashem through great investigation, he is strong in his complete belief and his total love. However, he also has a disadvantage that it may be

בעל שם טוב זי"ע
(מובא בספר כתר שם טוב אות ר"ו / בעל שם טוב על התורה פרשת נח סי' קמ"א)
"טעם למה אנו אומרים אלקינו ואלקי אבותינו כי יש שני סוגי בני אדם המאמינים בהשם יתברך. א' שמאמין בהקדוש ברוך הוא מחמת שהולך בדרכי אבותיו הקדמונים ועם כל זה אמונתו חזקה והב' הוא מי שבא על האמנת הדת מחמת החקירה והחילוק ביניהם הוא שהסוג הא' יש לו מעלה שאי אפשר לפתות אותו אף אם יאמרו לו כמה חקירות הסותרות ח"ו כי אמונתו חזקה מצד קבלת אבותיו ועוד שלא חקר מעולם אבל יש לו חסרון שהאמונה אצלו רק מצות אנשים מלומדה בלי טעם ושכל אבל הב' יש לו מעלה שמחמת שהכיר הבורא יתברך מחמת גודל חקירתו הוא חזק באמונה שלימה ובאהבה גמורה אבל גם כן יש לו חסרון שבקל יכולים לפתותו ואם יביאו לו ראיות הסותרות חקירותיו יתפתה ח"ו אבל מי ששני המדות בידו

<p>possible to entice him (to weaken his faith). If one was to bring proofs that contradict his own investigations, he may be convinced otherwise, chas vesholom. But regarding one who believes through both methods, there is nothing better. He can rely on his fathers before him securely, and additionally, since he has done his own intellectual investigations, his faith is complete and good. To this ideal, we say, אלקינו ואלקי אבותינו.</p>	<p>אין למעלה הימנו דהיינו שסומך על אבותיו הקדמונים בחזק וגם כן באה לו על ידי שחקר בעצמו זו היא אמונה שלימה וטובה ולזה אנו אומרים אלקינו ואלקי אבותינו וכו'."</p>
---	--

<p>R. Levi Yitzchok M'Berditchev (Kedushas Levi), zy"va, (from the Commentary on the Hagadda on the paragraph המקום): Behold, the Ari z"l wrote on the pasuk: (ישעיה ו, ב) (בשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף), the rule is that it is forbidden for a person to investigate, about the service of G-dliness, that which his mind is not capable of understanding, ch"v. This is like someone who denies the fundamentals, as our chachomim say, "What is above is forbidden, etc." This is referring to the above pasuk. However, one should not say, "If so, I will not even investigate that which my intellect can grasp." This is forbidden. On the contrary, a person is required to investigate that which his intellect is capable of understanding. Yet, to contemplate that which no man can understand – that is forbidden. In truth, Hashem has no end and it is impossible for any mortal to grasp Him</p>	<p>רבי לוי יצחק מברדיטשוב (קדושת לוי) זי"ע (מפירוש הגדה על הקטע ברוך המקום) "הנה האר"י ז"ל כתב על הפסוק (ישעיה ו, ב) בשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף כי הכלל שאדם אסור לו לחקור בעבודת אלקות מה שאין שכלו משיג ח"ו וזהו ככופר בעיקר כמאמר חכמינו אסור לאדם וכו' מה למעלה. וזה בשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו דהיינו שלא יאמר אדם אם כן לא אחקור אפילו במה שהשכל משיג זה אסור אדרבה צריך אדם לחקור במה ששכל שלו משיג אבל לחקור בזה שאין שכל אדם משיג זה אסור כי באמת השם יתברך אין סוף ואי אפשר לשום נברא להשיג אותו."</p>
--	---

<p>Noam Elimelech, zy"va, (Parshas Kedoshim, Page 238) "It is necessary for a person to know Hashem through His wondrous and awesome deeds, and to connect the worlds to the unlimited G-d - that this is the main point of the Avodah of Hashem (see Ohr Yakar on parshas Noach, pamphlet 4, 91). A person should not say by himself that it is enough that he believes that there is one true Creator, and now (it is not necessary) to investigate and seek out His wondrous deeds. This is not the true way. Rather, he should know Hashem through His actions like the pasuk says (Divrei Hayamim I, 28,9) דע את אלוקי אביך ועבדוהו. This is through His wondrous actions. (See Chovos Halevavos, Shaar Habechina, Perek 2.) (That) the Creator, Blessed is He, does not have a body or the form of a body and we cannot ascribe to Him our perceptions of a body, except through his deeds - and we need to serve Him from the bottom to the top. (First, we must understand Him from His actions in this world, then we can apply it to the world above.) See further Zohar in Acharei Mos 56.</p>	<p>נועם אלימלך זי"ע (פרשת קדושים דף רל"ח) "וצריך האדם לדעת את ד' ע"י מעשיו הנפלאים והנוראים ולקשר העולמות עד אין סוף ב"ה שזה הוא עיקר עבודתו ית"ש (עיין אור יקר לפר' נח כרך ד' צא) ולא יאמר האדם בעצמו שדי לו בזה שמאמין שיש בורא אחד אמיתי ומעתה אין לו לחקור ולדרוש על מעשיו הנפלאים לא זו הדרך האמיתי רק צריך לדעת את ד' ע"י מעשיו כמאמר הכתוב (דברי הימים א' כח, ט) 'דע את אלקי אביך ועבדהו' והוא ע"י מעשיו הנפלאים (ע"י חובת הלבבות שער הבחינה פרק ב') כי הבורא ב"ה אינו גוף ולא דמות הגוף ולא ישיגהו משיגי הגוף כ"א ע"י מעשיו וצריכים אנחנו לעבוד מתתא לעילא (ע"י זוה"ק אחרי נו:)"</p>
--	---

<p>Hagaon, Moreinu Yitzchok Eliyahu Landau, The Maggid of Vilna, zt"l, In the Otzar Hatefillos, in the peirush שלום: דובר שלום אבותינו. It seems that it would be proper to say אלוקי אבותינו and then אלוקי, for our fathers</p>	<p>הג"מ יצחק אליהו לאנדא מגיד מישרים דווילנא זצ"ל (באוצר התפלות פירוש דובר שלום) "אלקינו ואלקי אבותינו. לכאורא היה מהראוי לומר אלקי</p>
--	---

preceded us in time. Rather, this concept of the perfection of the avoda is that every man is required to try to plumb the depths of his soul to know Hashem according to that which his intellect can grasp. Therefore, from the perspective of our own intellect and understanding, we are capable of understanding His godliness – that is אלוקינו. But regarding the more elevated level of understanding such as our fathers had, we must rely on the mesorah of our fathers (because we are not capable of their level of cognizance). That is what we refer to as אלוקי אבותינו.

אבותינו ואלקינו שאבותינו קדמו בזמן ממנו. אך הענין בזה ששלימות העבודה הוא שכל אדם מחויב להשתדל לעזור במעדר שכלו לדעת את ה' כפי אשר תשיג כח השגתו. לכן מצד הכרת שכלנו שאנחנו משיגים אלקותו הוא אלקינו ובהשגה מעולה מזה כפי שהשיגו האבות סומכים אנו בזה על הקבלה מאבותינו לכן הוא בזה בתאר אצלנו אלקי אבותינו."

פנים מאירות עץ יוסף in the name of the פנים מאירות. Found in the Sefer התפילות אוצר:

אלוקי אברהם, whereas We say three times the word אלוקי אברהם, whereas one time would have been enough - יצחק, ויעקב. This is similar to what we find Dovid said to his son ואתה שלמה בני דע את אלוקי אביך (דברי הימים כ"ח פסוק ט) ואתה שלמה בני דע את אלוקי אביך ועבדהו. והפירוש הפשוט שאין לאדם להאמין באלו-ק מצד מנהג אבותיו. כי זה מנהג האומות העולם. אלא מצד חקירה ע"פ תורתנו הקדושה שהוא ק-ל הבורא יתברך ויתעלה שמו. ולכך אמר דע את אלקי אביך מצד החקירה. ומצינו באברהם שהוא היה חוקר ראשון והוא הודיע אל-קותו בעולם. כי בימיו היו עובדים לכוכבים ומזלות. ואם היינו אומרים אלקי אברהם יצחק ויעקב הייתי אומר שאברהם היה חוקר ראשון שחקר אל-קותו יתברך ויצחק ויעקב בניו סמכו על אמונת אברהם. לכך אנו אומרים אלקי אצל כל אחד ואחד. כדי להודיע שכל אחד מצד עצמו עמד על החקירה ומצא שאין אחד אלא אלקינו. והוא חיוזק אמונתנו הקדושה. (שו"ת פנים מאירות)"

מפירוש עץ יוסף בשם פנים מאירות (שם באוצר התפילות)

"אלקי אברהם. מה שאומרים ג' פעמים אלקי הלא היה סגי בפעם אחת לומר אלקי אברהם יצחק ויעקב. הוא ע"ד שמצינו דאמר דוד לבנו (בדה"א כ"ח פסוק ט') ואתה שלמה בני דע את אלוקי אביך ועבדהו. והפירוש הפשוט שאין לאדם להאמין באלו-ק מצד מנהג אבותיו. כי זה מנהג האומות העולם. אלא מצד חקירה ע"פ תורתנו הקדושה שהוא ק-ל הבורא יתברך ויתעלה שמו. ולכך אמר דע את אלקי אביך מצד החקירה. ומצינו באברהם שהוא היה חוקר ראשון והוא הודיע אל-קותו בעולם. כי בימיו היו עובדים לכוכבים ומזלות. ואם היינו אומרים אלקי אברהם יצחק ויעקב הייתי אומר שאברהם היה חוקר ראשון שחקר אל-קותו יתברך ויצחק ויעקב בניו סמכו על אמונת אברהם. לכך אנו אומרים אלקי אצל כל אחד ואחד. כדי להודיע שכל אחד מצד עצמו עמד על החקירה ומצא שאין אחד אלא אלקינו. והוא חיוזק אמונתנו הקדושה. (שו"ת פנים מאירות)"

From words of the **Chasam Sofer** and his teacher the "Baal Haflaah" (Rabbi Pinchos Horowitz), zt"l:

In the sermons of the Chasam Sofer, he writes to explain the pasuk, כי יפלא ממך דבר למשפט וכו'. If doubt emerges in a topic of emunah in one's heart, (that) this comes to him from Hashem in order that he should contemplate it and arise at a correct explanation (conclusion). Through this, his level will become greater. He also mentions in the name of his Rebbe, the Haflaah, a similar concept to this in the pasuk ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' וכו'. ושמרת כל הפאך ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' וכו'. חקיו וכו' כי אני ה' רפאך. That if there will be a topic that appears like a Chok in his eyes (he does not understand the reason for it), this doubt comes to him in order that he should attain (a greater level of cognizance) and he will understand it well, on an even stronger basis, etc. And he will also be (held accountable and) punished for this if he does not contemplate this. (See there)

תוכן דברי חת"ם סופר ורבו בעל הפלאה זצ"ל (פרשת שופטים פסוק וקמת ועלית)

*בספר תורת משה של חת"ם סופר כתב לפרש הפסוק "כי יפלא ממך דבר למשפט וכו' וקמת ועלית" שאם יולד ספק בענייני אמונה בלבו של אדם שזה בא לו מאת ד' שיתבונן בה ויעמוד על התירוץ הנכון ועל ידי זה יתעלה במדרגתו. גם הביא בשם רבו בעל הפלאה רעיון מעין זה בפסוק "ויאמר אם שמוע תשמע לקול ד' וכו' ושמרת כל חקיו וכו' כי אני ד' רפאך" שאם יהיה איזה ענין כחוק בעיניו שהספק בא לו כדי שישגי ויבין היטב על בוריו יותר וכו' גם יענש על זה אם אינו מתבונן בה עיי"ש

<p>Alter M'Kelm חכמה ומוסר בספר <i>Sefer Baal Shem Tov</i> (referenced above), almost word for word. The most preferred emunah is faith through transmission from the fathers, accompanied with intellectual belief. (ה"ב דף ג)</p>	<p>הסבא מקלם זצ"ל * וכן כתב הסבא מקלם בספר חכמה ומוסר כמו הקטע מבעל שם טוב הנ"ל כמעט מלה במלה שהאמונה המובחרת היא האמונה על ידי קבלת אבות מלווה עם אמונת השכל (ה"ב דף ג) "ועתה יש להבין כי אמונת חרבה בני אדם, שאינה בהתבוננות השכל, רק סתם, אינה רק אמונת פתי כנ"ל ואין לה יסוד וקיום... ונבין עוד עד כמה צריך האדם לקרב אמונה אל השכל." (בחלק א' דף צב)</p>
<p>Ohr Yechezkel (Darchei Ha'Avodah, page 107) Acquiring Belief – Remembering Yetzias Mitzraim I was motivated to speak today a bit on the topic and the manner of our obligation to clarify emunah. The reason for this is due to the feeling from a particular occurrence that happened to me. One time I asked a student from among the yeshiva students, "Is it known to you that there is a Creator of the world, One who controls nature?" (I will not repeat and remember exactly the words that were said, but this was the gist of the words.) And he answered me "Certainly", for is he not a believer? And I continued and I asked him, "True, certainly there is belief in the world and you are a ma'amin, but do you know the source of this belief? What is the basis of your knowledge and understanding? What is the foundation that your belief is built upon?" And for this (question), his mouth had no answer. As a result, I am compelled (to ask): Is it possible that a man will live a long life of seventy or eighty years and he does not know the source of his belief – and all his knowledge relies only on the fact that he is included among, 'the believers'? Yet he does not know at all what is the meaning of emunah, and all his words and sayings have no meaning, and he does not recognize at all what is hidden behind his words and his belief. And from now, what purpose is there for all his mitzvos that he does throughout all the days of his life? Is not the foundation of observing the mitzvos in the knowledge and the fulfillment of the command of Hashem? And if, since he does not know and recognize that it (emunah) is a commandment, this (superficial belief) is not considered to be included in the realm of fulfilling the mitzvos. And these are the words that are explicit in the words of the Mechilta, etc.. Therefore, when all belief is superficial and simple, like the answer of that student that did not know to elucidate and to explain what is the source of his emuna, - Only when I enlightened him and I said to him that the foundation of his emuna is built on Yetzias Mitzraim and the Revelation at Har Sinai, like we say in the tefilla of אמת ויציב אמת ואמונה, he nodded his head and agreed to my words - Can this be called</p>	<p>רב יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מספר אור יחזקאל - (דרכי העבודה דף קז) קניית אמונה - זכירת יציאת מצרים "נתעוררתי לדבר היום מעט בענין ובדרכי חובתנו בבירור אמונה. הסיבה להתעוררות זו נובעת מהרגשה מסוימת שאירעה לי בעת ששאלתי תלמיד אחד מבני הישיבה וכי ידוע לך שיש בורא עולם ומנהיג לבריאה? (איני חוזר וזוכר במדויק את הדברים שנאמרו, אלא כך היו תוכן הדברים). והשיבני ודאי כי הלא מאמין הוא. והוספתי ושאלתיו אמת ודאי יש אמונה בעולם והנך מאמין אך האם ידוע לך מקור האמונה ועל איזה בסיס ידיעות והבנות מבוססת ובנויה אמונתך? ועל זה לא היה בפיו מענה. ומכאן זה התעוררתי כי יתכן ויחיה אדם חיים ארוכים שבעים או שמונים שנה ואינו יודע מה מקור אמונתו וכל ידיעתו מסתמכת רק שהוא מכלל המאמינים אך אינו יודע כלל מה הפירוש של אמונה וכל דבריו ומאמריו אין להם שום משמעות ואינו מכיר כלל מה מסתתר מאחרי דבריו ואמונתו. ומעתה איזה טעם יש לכל מצוותיו אשר עושה משך כל ימי חייו והלא יסוד קיום המצוות הם בידעתו ובעשיית צווי ד' יתברך. ואילו כאשר אינו יודע ומכיר שיש מצווה אין זה נחשב כלל בגדר קיום המצוות. ואלו הדברים מפורשים בדברי המכילתא וכו' ומעתה כאשר כל האמונה היא סתמית ופשוטה כתשובתו של אותו תלמיד שאינו יודע להסביר ולבאר מה היא מקור אמונתו ורק כאשר עוררתיו ואמרתי לו כי יסוד אמונתנו בנויה על יציאת מצרים ומעמד הר סיני וכדרך שאנו אומרים בתפלת אמת ויציב אמת ואמונה הנהן בראשו והסכים לדברי. האם לזאת יקרא אמונה והאם מכאן זה יתכן שיקיים גזרות השי"ת? והנני מבין שאין התלמיד הזה מיוחד באי הבנתו את יסודות</p>

emunah, and from this strength can one fulfill the decrees of ת"ש?

ומקורי האמונה אלא פשוט כן מצב כל בני הישיבה בזמננו כי הלא אין מתענינים כלל בעניני האמונה וכל יסודות אמונתנו בנויה על דברים אשר לימדונו אבותינו ורבותינו בבית הספר ממילא שכל האמונה היא סתמית ללא יסודות נאמנים."

Rav Wolbe זת"ל (to a student who presented to him various questions about emunah), (Regarding) doubts in emunah... an opening for chizuk. Parshas Vayikra 1962 Stockholm, Copenhagen:

My beloved friend, peace and blessing and all good to you!

I received your letter, and even though it is very difficult to write about such great matters in print, I do not want to leave you without an answer, although it is brief:

Behold, I am writing to you briefly. If some doubt falls in the heart of a man in a topic concerning emunah, he should know that precisely within this doubt is hidden the precious opening to enlighten, to give insight in his avodas Hashem, and to strengthen his emunah. And therefore, when this doubt surfaces, one should not suppress it as one would try to suppress a thought of sin. But, one should intentionally think into, clarify, and put effort to fulfill the mitzvas aseh of ידעתי היום והשבתות אל לבבך... This is the mitzvah to contemplate and to find a logical opening, especially with regards to emunah. Behold, I know that the innocent ones amongst the laypeople think that one must serve Hashem precisely with simplicity. They think that this means not to utilize intellect. But behold, my beloved friend, why should any question in emunah be minimized (more than) any small question in the topic of gemarra that you are learning? (To answer that,) you will search and turn it over excessively until you reach a satisfactory answer. Especially in the topic of emunah, should we not partner with our intellect? But the small-minded believers think that it is dangerous to think on topics of emunah, lest perhaps they will not find a satisfactory answer and will remain with a question. But this is only the small-mindedness of people regarding emunah. For this, one must know that in this world, whose entirety speaks of the glory of Hashem and tells over His handiwork, it is impossible not to find proof of emunah. If we just begin to think a little bit, the emunah will become clear with a tremendous clarity, like the sun at midday.

But behold, this work of strengthening faith with intellect - its place and its time is primarily during davening. There are times that one should combine his intellect with his avodas hatefilla to think about the truthfulness of all the things that we say during our tefillos. (He must) not be satisfied with emotion and enthusiasm alone, but on clarity with intellect and to

הרב וולבה זצ"ל

(לתלמיד אחד שהציג לו כמה שאלות באמונה)

"בספיקות באמונה ... פתח לחיזוק

פר' ויקרא תשכ"ב שטוקהולם / קופנהגן

... ידידי אהובי, שלום וברכה וכל טוב לך!

קבלתי את מכתבך. ואם כי קשה מאד לכתוב על דברים גדולים כאלו בכתב, אינני רוצה להשאירך בלי תשובה אף כשהיא קצרה.

והנני לכתוב לך בקצרה. שאם נופל איזה ספק בלב אדם באיזה ענין מעניני אמונה, עליו לדעת כי דוקא בספק זה טמון פתח נכבד להערה ולהארה בעבודת ה' ולהתחזק באמונה. וממילא כשנתעורר ספק כזה אין לכבוש אותו סתם כמו שכובשים - או מנסים לכבוש - איזה הרהור חטא, אלא צריך דוקא לחשוב ולברר ולהשתדל לקיים מצות עשה של "וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים" שזוהי מצוה לחשוב ולמצוא פתח שכלי דוקא לאמונה.

והנה ידעתי כי התמימים מבעלי הבתים חושבים כי צריך לעבוד לה' דוקא ב"תמימות" וחושבים כי תמימות - היינו לא לחשוב בשכל. אך הנה ידידי אהובי, למה תיפול האמונה מכל קושיא קטנה בסוגית הגמ' שהופכים בה והופכים בה עד שאומרים תירוץ מספיק. ודוקא בענין האמונה לא ישתפו את השכל? אלא כי קטני אמונה חושבים כי מסוכן הוא לחשוב על ענייני אמונה פן ה"ו לא ימצא תירוץ ותישאר הקושיא. אבל אין זה אלא קטנות באמונה, כי זה צריך לדעת, **שבעולם שכולו מספר כבוד ה' ומגיד מעשה ידיו אי אפשר לא למצוא ראיות על האמונה.** אם רק מתחילים לחשוב קצת, מתבררת האמונה בבירור גמור כשמש בצהרים.

והנה עבודה זו של חיזוק האמונה בשכל - מקומה וזמנה בעיקר בשעת התפילה. יש לפעמים לשתף גם את השכל בעבודת התפילה, לחשוב על אמיתת כל הדברים שאומרים בתפלה, ולא להסתפק בהרגש ובהתלהבות גרידא אלא לברר בשכל ולהאר בחוש.

והנה הדברים ארוכים וכוונתי רק לרמז לך על הדרך, איך להרויח באמונה במקום "לדחות" ספיקות והנני מקוה

<p>enlighten with substance. Behold, these things are very lengthy and my intention is only to hint to you about this way, how to expand on one's faith instead of pushing away the doubts. And behold, I hope and pray that soon we will meet in person and in peace, and then we will speak iy"y more on this important topic.... I wish you peace and blessing, and all good, Your friend who loves you and seeks your peace always S. Wolbe</p>	<p>ומתפלל שבקרוב נתפגש בחיים ובשלום ואז נדבר בע"ה יותר מענין גדול זה. שלום וברכה וכל טוב מאחל לך ידיך אוהבך דו"ש תמיד ש. וולבה"</p>
---	---

<p>R. Shimshon Pincus, zt"l in the name of the Brisker Rav, zt"l: (from the sefer Nefesh Shimshon [page 105]) "Between Believing and Knowing" We are accustomed to use the concept of 'believing' for all the thirteen principles of faith. However, the truth is that the intention is the concept of 'knowing'. Someone asked the Brisker Rav, zt"l, When Mashiach will come and the situation will be one of כמים את ה' מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (Yeshayahu 11, 9) how will we fulfill the mitzvah of emunah? The Brisker Rav answered him: There will always be things that are above his ability to comprehend. The meaning of "Leha'amin" is to believe in those things that are greater than one's level of understanding (above his intellectual grasp), in those things that we cannot explain by ourselves. But to know that there is a Creator of the world, and that the world did not come into existence by itself, and that there is one singular and only (G-d), and that there is a "leader of a building" and there is a Hashem of Yisroel who gave the Torah – all this is our duty to know! Whoever does not know this is simply a fool that does not open his eyes! In truth, after a man knows – there is still room to believe. Because if he will begin to investigate this- he will see that he does not understand it all. And that which he does not understand, he is compelled to believe.</p>	<p>הרב שמשון פנקס זצ"ל בשם הרב מבריסק זצ"ל בספר נפש שמשון (דף קה) "בין אמונה לידיעה" "אנו רגילים להשתמש במושג 'להאמין' לכל הי"ג עקריו. אבל האמת היא שהכוונה היא למושג 'לדעת'. אחד שאל את הרב מבריסק זצ"ל כשמישהו יבוא ויהיה מצב של 'מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים' (ישעיה יא, ט) איך נקיים אז את מצות האמונה? והשיב לו הרב מבריסק: 'תמיד יהיו דברים שהם למעלה מהשגתנו'. 'להאמין' פירושו - להאמין בדברים שהם למעלה מהשגתנו, בדברים שאנו לא יכולים לצייר לעצמנו. אבל לדעת שיש בורא עולם ושהעולם לא נהיה מעצמו ושיש אחד יחיד ומיוחד ושיש מנהיג לבירה ושיש אלקי ישראל שנתן את התורה - את כל זה עלינו לדעת! מי שלא יודע את זה הוא סתם שוטה שלא פוקח את עיניו! אמנם גם אחרי שהאדם יודע - יש עוד מקום לאמונה. כי אם הוא מתחיל לחקור בזה - הוא רואה שאינו מבין הכל. ובמה שאינו מבין הוא נזקק לאמונה."</p>
--	--

<p>R. Elchonon Wasserman, zt"l, from the first discourse brought in קובץ מאמרים with the title "Discourse on Emunah" after he asks several questions, among them - how can we require a bar/bas mitzvah in the mitzva of faith when even great philosophers did not reach belief in Hashem? He writes that belief is undeniable to anyone who is not a fool. "But when we contemplate this, we find that belief that Hashem created the world is imperative to any thinking person, if he is not a fool. One does not need philosophy to attain this knowledge. And these are the words of the <i>Chovas Halevovos</i> (שער היחיד, פרק ו'): There are people who say that the world came to being through coincidence, without a Creator, ch"v. It is a wonder in my eyes how such a thought could enter one's mind! If a man would say, concerning a water wheel that rotates</p>	<p>הרב אלחנן ווסרמן זצ"ל במאמר ראשון הובא בקובץ מאמרים בשם "מאמר על האמונה" אחרי שהקשה כמה קושיות וביניהן איך נחייב בר/בת מצוה במצות אמונה אחרי שהפילוסופים הגדולים לא השיגו אמונה בד' הוא כותב שהאמונה מוכרחת לכל מי שיצא מכלל שוטה: "אבל כאשר נתבונן בזה נמצא כי האמונה שהקב"ה ברא את העולם היא מוכרחת לכל בן דעת אם רק יצא מכלל שוטה ואין צורך כלל לשום פילוסופיא להשיג את הידיעה הזאת. וז"ל חובת הלבבות (בשער היחוד פרק ו'): ויש בני אדם שאמרו שהעולם נהיה במקרה מבלי בורא ח"ו ותימה בעיני איך תעלה בדעת מחשבה זאת ואילו אמר אדם</p>
---	--

to irrigate a field, that it was fashioned without the intent of a craftsman, we would think him foolish and crazy... It is well known that (when) things are (created) without intention, no sign of wisdom is found among them. And do you not see that if a person suddenly spills ink on clean paper, it is impossible that any organized writing would be formed? If organized writing would be brought before us, and one would say that the ink spilled on the paper by itself and formed the words, we would discredit him... (see there)

How is it possible for a thinking person to say on the entire creation that it was made by itself? (Don't) we see deep signs of unlimited wisdom in every step, and much wondrous wisdom apparent in the inner structure of a man and the arrangement of his limbs and strengths?! ...All the doctors and surgeons will attest to this, and how is it possible to say such about an amazing mechanism like this that it was made by itself without the intent of the maker? And if a man would say about a clock that it was made by itself, would we not think he is crazy? And all of these matters are found in the medrash: A story: A heretic came to Rabbi Akiva and said to him, "Who created the world?" Rabbi Akiva answered, "Hashem." The heretic said, "Show my clear (proof)" Rabbi Akiva responded, "Who wove your garment?" The heretic said, "A weaver." Rabbi Akiva said to his students, "Just like the cloak testifies to the weaver, and the door to the carpenter, and the house to its builder, so too, the world attests to Hashem, that He created it" These are the words of the medrash.

...And from the first tenet – belief in Hashem, - comes forth a corollary proving the second tenet – Torah from heaven. Because after (we establish that) the purpose of all creation is to do the will of the Owner...and (yet) it is obvious that human intellect has no power to know the celestial knowledge and to comprehend the will of Hashem. If Hashem would not make known His will, then creation would remain without any purpose. How is it possible for man to do the will of Hashem if he does not know what His will is? Therefore, we are completely compelled to say that Hashem revealed His will and His desire to mankind through the revelations of His shechina in the world – and this is Torah min Hashamayim.

בגלגל של מים המתגלגל להשקות שדה כי זה נתקן מבלי כוונת אומן היינו חושבים את האומר זה לסכל ומשתגע וכו' וידוע כי הדברים אשר הם בלי כוונת מכוין לא ימצאו בהם סימני חכמה והלא תראה אם ישפך לאדם דיו פתאום על נייר חלק אי אפשר שיצטייר ממנו כתב מסודר ואילו בא לפנינו כתב מסודר ואחד אומר כי נשפך הדיו על הנייר מעצמו ונעשתה צורת כתב היינו מכזיבים אותו וכו' עיי"ש ואיך אפשר לבן דעת לומר על הבריאה כולה שנעשית מאליה אחרי שאנו רואין על כל פסיעה סימני חכמה עמוקה עד אין תכלית וכמה חכמה נפלאה יש במבנה גו האדם ובסידור אבריו וכחותיו כאשר יעידו על זה כל חכמי רפואה והניתוח ואיך אפשר לומר כן על מכונה נפלאה כזאת שנעשית מאליה בלי כונת עושה ואם יאמר אדם על מורה שעות שנעשה מעצמו הלא למשוגע יחשב האומר כן. וכל דברים אלו נמצא במדרש: מעשה שבא מין אחד לרבי עקיבא אמר לו המין לר"ע מי ברא את העולם? אמר לו ר"ע הקב"ה. אמר המין הראני דבר ברור. אמר לו ר"ע מי ארג את בגדך? אמר המין אורג. אמר ר"ע לתלמידיו כשם שהטלית מעיד על האורג והדלת מעידה על הנגר והבית מעיד על הבנאי כך העולם מעיד על הקב"ה שבראו עכ"ל המדרש.

...ומהעיקר הראשון - האמונה בה' - יוצאה תולדה מוכרחת העיקר השני תורה מן השמים כי אחרי שתכלית כל הנבראים לעשות רצון קונם וזה פשוט כי אין כח בשכל האדם להיות יודע דעת עליון ולהשיג מהו רצון השי"ת ואם לא יודיע הקב"ה מהו רצונו נשארה הבריאה בלי שום תכלית כי איך אפשר לאדם לעשות רצון השי"ת אם לא ידע מהו רצונו? וא"כ הדבר מוכרח בהכרח גמור שהקב"ה גילה לבני אדם מהו חפצו ורצונו מהם ע"י התגלות שכינתו בעולם וזו היא תורה מן השמים וכו'."

Rav Dessler, zt"l, (Michtav M'Eliyahu Vol 1 page 170):

...that one who believes in HKB"Y, when he contemplates in the creations and he sees the great wisdom in the creation, and also when he will look at the individual supervision and see the details, he will understand clearly that Hashem does all this, etc. His heart will tell him that it is impossible that his fathers and his teachers, who love him, would lead him falsely

רב דסלר זצ"ל

(מכתב מאליהו כרך א' דף 170)

....."שמאמין בהקב"ה כשמבחין בנבראים ורואה גודל החכמה בסדר בריאתם וכן כשמסתכל בהשגחה פרטית ורואה את דקדוקה, יבחין ברור כי ה' עושה כל אלה וכו' לבו אומר לו כי א"א אשר אבותיו ורבותיו שאהבוהו ינחילוהו שקרים וישתדלו לרמותו שלא יתענג בחייו

and try to trick him that he should not enjoy his life in this world, etc.	בעוה"ז שלו וכו'."
--	-------------------

<p>The Steipler, זת"ל, in his sefer on strengthening Emunah, חיי עולם, (חלק שני פרק ב') היי עולם, the author goes in the footsteps of The Chovos Halevovos, Shaar HaBechina, where he writes a long chapter on the wonders that are evident in the body of a person.</p>	<p>הסטייפּלר זצ"ל בספרו על חזוק אמונה "חיי עולם" (חלק שני פרק ב') הלך המחבר בעקבות חובת הלבבות (שער הבחינה) בכתבו פרק ארוך על הנפלאות הנראות בגוף האדם.</p>
---	---

<p>The Necessity to Establish The Belief in Revelation (Assemblage) at Har Sinai, Ramban in Parshas V'Eschanan, commentary on the verse: רק השמר לך וכו'. But this Pasuk, according to my opinion, in a mitzvas לא תעשה. Be greatly warned, that like He said we should be careful in all the mitzvos, and we should guard the laws and precepts to do them, He repeated (the word) רק. I am strongly warning you to be careful and guard yourself very much to remember from where the mitvos came to you – that you should not forget the assemblage at Har Sinai, from all the things your eyes saw there - the thunder, and the lightning, the honor and the greatness, and His words that you heard there from the midst of fire.</p> <p>And all these things that your eyes saw at this dignified assemblage, you should make known to your children and grandchildren forever.</p> <p>And he explained the reason that Hashem made this assemblage in order to teach from it that to fear Him all the days, and you should teach your children for eternity. If so (Therefore, you do likewise), you should do so yourself and you should not forget Him. And behold, before He (will)mentioned the commandments that were said there, he warned about the transgression that we should not forget anything about this assemblage and we should not remove it from our hearts forever.</p> <p>He also commanded a mitzvas <i>asei</i>, that we should make it known to all our children, from generation to generation everything that happened there, that was seen and heard. And the benefit of this mitzvah is very great. (That) if the words of the Torah would have come to solely from the mouth of Moshe alone - even though his prophesy is true with signs and wonders, if there will come ... a prophet or a dreamer and he will command us the opposite from the Torah and he will give us a sign or wonder, doubt may enter in the hearts of man. However, if the Torah reaches us through the mouth of The Almighty Hashem into our ears, and our eyes see it, there is no intermediary. (If) an instigator or a doubter will come to deny anyone who argues and any doubters. He will be considered a liar. No sign will help him and no wonder will save him from death by our hands, for we know that he is lying. This is what is says there (שמות) (י"ט ט') וגם בך יאמינו לעולם</p>	<p>הצורך לבסס האמונה במעמד הר סיני רמב"ן פרשת ואתחנן</p> <p>(על הפסוק רק השמר לך וכו') "אבל הכתוב הזה לפי דעת מצות לא תעשה הזהיר בה מאד כי כאשר אמר שנוזהר בכל המצות ונשמור החוקים והמשפטים לעשותם חזר ואמר רק אני מזהירך מאד להשמר ולשמור עצמך מאד מאד ליזכור מאין באו אליך המצות שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו שם עיניך הקולות והלפידים את כבודו ואת גדלו ודבריו אשר שמעת שם מתוך האש ותודיע כל הדברים אשר ראו עיניך במעמד הנכבד ההוא לבניך ולבני בניך עד עולם. ופירש הטעם כי השם עשה המעמד ההוא כדי שתלמדו ליראה אותו כל הימים ואת בניכם תלמדון לדורות עולם, אם כן עשו אתם ככה ואל תשכחו אותו: והנה קודם שיזכיר הדברות שנאמרו שם, הזהיר במצות לא תעשה שלא נשכח דבר מן המעמד ההוא ולא נסירהו מלבנו לעולם וצוה במצות עשה שנודיע בו לכל זרענו מדור לדור כל מה שהיה שם בראיה ובשמיעה. והתועלת במצוה הזאת גדולה מאד שאם היו דברי התורה באים אלינו מפי משה בלבד אע"פ שנבואתו נתאמתה באותות ובמופתים אם יקום בקרבנו נביא או חולם הלום ויצונו בהפך מן התורה ונתן אלינו אות או מופת יכנס ספק בלב האנשים, אבל כשתגיע אלינו התורה מפי הגבורה לאזנינו ועינינו הרואות אין שם אמצעי נכחיש כל חולק וכל מספק, ונשקר אותו לא יועילהו אות ולא יצילהו מופת מן המיתה בידינו כי אנחנו היודעים בשקרותו: זהו שאמר שם (שמות י"ט) וגם בך יאמינו לעולם כי כשנעתיק גם כן הדבר לבנינו ידעו שהיה הדבר אמת בלא ספק כאלו ראוהו כל הדורות, כי לא נעיד שקר לבנינו ולא נחזיל אותם דבר הבל ואין בם מועיל. והם לא יסתפקו כלל בעדותנו שנעיד להם, אבל יאמינו בודאי שראינו כולנו בעינינו."</p> <p>דברי רמב"ן הנ"ל הם ממש יסוד אמונתנו וצריכים להיות</p>
--	--

happening to our sons, they will know that this thing is true without doubt, as if every generation saw it. For we would not testify falsely to our children and we will not bequeath to them meaningless words that have no value. And they would not doubt at all our testimony that we would testify to them but they will believe with certainty that we all saw with our own eyes.

שגורים בפי כל.

דברי רמב"ן הנ"ל הם ממש יסוד אמונתנו וצריכים להיות שגורים בפי כל. הרי ראינו מדברי גדולי הדורות האלה שלא לבד שאין איסור לחקור במה שהשכל משיג רק אדרבה יש חיוב לעשות כן ואין בזה שום סתירה לענין אמונה פשוטה.

The words of the Ramban are a basic tenet (foundation) of our belief and all should be fluent in this. We see from the words of these great leaders of the generations that not only is there no prohibition to search with what our intellect can grasp, but, on the contrary, there is an obligation to do so. This is not a contradiction to אמונה פשוטה - simple faith.